

Ur Ärkebiskop E. Eidems herdabrev.

Också från altaret ljuder »Kristi ord» till oss — till menigheten såväl som till den som där förrättar helig tjänst — i de av evangelieboken oss föreskrivna perikoperna, i den kyrkliga liturgiens bekännelser, böner och tacksägelser, i Nattvardens *verbum visibile*, utsägligt gripande och dyrbart för den kristtrogne.

Här bestämmes ord och form icke av oss, efter vårt fria val, utan av kyrkans på traditionens byggande ordning. Men det ligger stor makt uppå, att vi präster genom vårt sätt att tala och skicka oss giva ett värdigt, besjäladt, ja andeburet uttryck åt det som förehaves. *Hela* vårt hjärta måste vi hava med. Ingenting mindre räcker. Stilla andakt och aktgivenhet, inre bön må beledsaga och prägla varje vårt ord, varenda gång vi få göra tjänst vid Herrens altare. Detta är huvudsaken.

Men uppgiftens höghet bör ock driva oss till en aldrig slappnande, omsorgsfull förberedelse i fråga om bästa sättet att föredraga liturgiens texter och formulär. Ingen må anse sig fullärd i detta avseende. Konsten är oändlig. Och även detta att läsa väl, d. v. s. så att innehållet kommer till sitt mest trogna och levande uttryck, är på sitt sätt verkligen en konst. Gud till ära och vår prästerliga tjänst till fromma må vi sträva efter att alltjämt nå vidare fram i detta stycke, dock under allvarlig uppmärksamhet på oss själva, så att vi icke hemfalla åt självbeundrans dåraktiga ynkedom. Ett enda uns av självbehagsamhet gör den annars mest fulländade läsning platt oduglig och ovärdig för dess heliga ändamål. Må vi taga oss väl till vara.

Det liturgiska såsom sådant är, som bekant, föremål för högst olika uppskattning inom vår kyrka. Jag skall icke här upphäva mig till något slags skiljedomare. Avgörandet beror, enligt min tanke, i själva verket i hög grad på fostran, omgivning och naturell. Allenast ett önskar jag framhäva: vikten av att de liturgiska formerna icke på något sätt betraktas eller behandlas som ett hieratiskt *opus operatum*, ett Gudi välbehagligt ceremoniell, utan att de fastmer genom de gudstjänstfirandes personliga deltagande på ett inre sätt göras levande. I liturgien möter oss *ecclesia orans*, och hon vill knäppa våra händer till bön. En sann och skön gammal regel lyder så: *lex credendi lex orandi*. Vi kunna tillämpa den jämväl på trosbekännelsen vid vår gudstjänst. Också den må vi bedja, vi som äro samlade i Herrens hus. Jag menar att vi präster kunna göra mera än vad i allmänhet torde ske, för att hjälpa våra församlingsbor till ett sådant inre deltagande, genom att i vår förkunnelse, då tillfälle därtill bjuder sig, klargöra den religiösa innebörden i de ofta ålderdomliga formlerna och i de kyrkliga akterna (vigsel, jordfästning o. s. v.). Vi måste med både undervisning och förmaning söka motverka tanklös slen-

trian såväl som *vidskeplig* traditionsbundenhet, hos dem som äro oss betrodde. Allt sådant väsen tillhör »den gamla människan» och strider fullständigt mot evangeliet, vilket kräver en gudstillbedjan »i ande och sanning». (Joh. 4: 24.)

Det liturgiska är efter själva sin natur något konservativt, något som i synnerlig grad representerar kontinuiteten med kyrkans äldre skeden. Det är därför ingalunda ägnat att överraska, om just på denna punkt en spänning, måhända en stark spänning, kan göra sig förnummen. Krav på större eller mindre förändringar i den gällande liturgiska ordningen framföras, och detta ofta med stort eftertryck. Från ett håll begär man att de spår som den s. k. neologiens tid har efterlämnat i vår kyrkas handbok, måtte bliva helt avlägsnade ur densamma. Från ett annat håll yrkar man på en omgestaltning av de liturgiska formulären i sakligt motsatt riktning. Jag vill icke inlåta mig på en debatt av dessa frågor — så gärna diskuterade präster emellan, utan inskränker mig till allenast tvenne enkla erinringar.

En kyrkans tjänare må därvid icke endast tänka på sig själv, sina individuella önskningsar, sin personliga frihet, sin egen teologiska åskådning. Han må ock tänka på församlingen och på kyrkan såsom en gemenskap genom tiderna. Det som har blivit menigheten förtroget och kärt och dyrbart är ett värde som man må handskas varligt med.

Det andra som jag skulle vilja framhålla sammanhänger nära med det sist sagda. Vi må räkna det som en prästerlig plikt att samvetsgrant följa den ordning, som i vår kyrka är stadgad och föreskriven. Visst kunna vi hava flera eller färre önskemål om förändringar — för min egen del har jag ej så få dylika, framför allt om en vida större växlingsrikeedom. Och visst böra vi ivra för en dylik förnyelse, som enligt vår tanke skulle lända menigheten till båtnad. Men vi få ingalunda anse oss hava rätt att efter eget gottfinnande, vare sig i stort eller i smått, göra ändringar i gällande handboks formuleringar. Jag tänker härvid icke minst på allehanda ofta i sak betydelselösa detaljavvikelser, av — jag skulle vara frestad att säga — prästerlig klåfingrighet, vilka måste eller kunna irritera de gudstjänstfirande. Av fri vilja, av hänsyn till menigheten må vi i detta stycke bevisa ödmjuk trohet mot vår vördnadsvärda moder kyrkan.

(Ur E. Eidem: *Herdabrev. Diakonistyrelsens bokförlag.*)